

Bioeconomy Regions in Scandinavia (BRS)

Ett projekt inom Interreg Sverige-Norge 2020-2022

REGION DALARNA

INNOVATUM

Innehållsförteckning

1.	Investeringsprioritering.....	4
2.	Indikatorer.....	4
3.	Programspecifikt mål	4
4.	Målgrupp.....	5
4.1.	Specifik målgrupp	5
4.2.	Kommentarer	5
5.	Huvudsakligt mål.....	5
6.	Förväntat resultat.....	5
6.1.	Kort sikt.....	5
6.2.	Lång sikt	6
7.	Motivera projektet	6
7.1.	Bakgrund och nuläge	6
7.2.	Fakta	7
7.2.1.	Bioekonomi	7
7.2.2.	Näringslivet.....	7
7.2.3.	Samhällsutmaningar.....	8
7.2.4.	Vad säger politiken?	8
7.2.5.	Vilka förutsättningar har regionerna?.....	9
7.3.	Kritiska faktorer	9
7.3.1.	Kontinuitet och tillit	9
7.3.2.	Tid för utveckling.....	10
7.3.3.	Budgetbalanser	10
7.3.4.	Kännedom och förståelse för testbäddar	10
7.3.5.	Att växla upp från personliga kontakter till en metodik	11
8.	Aktiviteter.....	11
8.1.	Arbetspaket 1: Kommunikation.....	11
8.1.1.	Aktivitet 1: Kontinuerligt kommunikationsarbete	12
8.1.2.	Aktivitet 2: Extern kommunikation	12
8.1.3.	Aktivitet 3: Konzeptutveckling	12
8.1.4.	Aktivitet 4: Aktörssamverkan	12
8.2.	Arbetspaket 2: Projektledning.....	13
8.2.1.	Aktivitet 1: Projektledning	13
8.2.2.	Aktivitet 2: Samordna aktiviteter i projektet	13
8.2.3.	Aktivitet 3: Dialog	13

8.2.4.	Aktivitet 4: Gränshinder	13
8.3.	Arbetspaket 3: Bioinnovation	14
8.3.1.	Byggande av partnerskap med centrala aktörer inom de regionala innovationssystemen	14
8.3.2.	Utveckling och tillämpning av stödmotodik för att stötta SME	15
8.3.3.	SMEers tillgang till testbäddar för tekniskt förverkligande	17
8.4.	Arbetspaket 4: Större marknad och ökad konkurrenskraft för SMEer	18
8.4.1.	Beskrivning och analys av skoglig bioekonomi	18
8.4.2.	Ökad beställarkompetens	18
8.4.3.	Ökat byggande i trä	19
8.4.4.	Industrialisering av produksjon, processer och verktyg	20
8.4.5	Restströmmar	21
9.	Gränsöverskridande mervärde	21
9.1.	Gränsen som resurs	21
9.2.	Utnyttjande av kritisk massa	22
9.3.	Överbrygga gränshinder	22
10.	Samband med övriga insatser	23
11.	Horisontella kriterier	26
11.1.	Hållbar utveckling	26
11.2.	Jämställdhet mellan kvinnor och män	26
11.3.	Lika möjligheter och icke-diskriminering	28
12.	Sammanfattande projektbeskrivning.....	29
13.	Abstract	30

1. Investeringsprioritering

Stödja kapacitet för SMF att växa på regionala, nationella och internationella marknader och att ägna sig åt innovationsprocesser.

2. Indikatorer

Antal företag som får stöd: 100

Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt: 100

Antal nya företag som får stöd: 4

Företag som genom åtgärden etablerat sig på en större marknad: 10

Företag som inlett exportsatsning: 2

3. Programspecifikt mål

Ökad konkurrenskraft hos företag.

Projektets huvudmål är att öka den internationella konkurrenskraften, marknaden och därmed tillväxten för små och medelstora företag som producerar biobaserade produkter och tjänster från huvudsakligen skogliga råvaror

Kritiska faktorer

- Samarbete mellan regioner och aktörer över gränsen kräver kontinuitet för att skapa tillit hos målgruppen SME
- Det tar tid för SME att hitta formerna för att gå in i olika samsamarbetsarenor
- Interregprogrammet obalans i budget mellan länderna försvårar samarbetet och kräver långsiktiga lösningar
- En möjlig framgång finns i att gå samman med flera partners på svenska sidan som öppnar upp för nya branscher och industriella samarbeten
- Testbäddar är en viktig förutsättning för utvecklingen av nya innovationer, men har en dålig utnyttjandegrad hos SME
- Viktiga erfarenheter har skapats i nuvarande samarbete för att öppna upp industriell utvecklingsmiljö för SME
- Innovationsmetodiken behöver förädlas, designas, dokumenteras och utvärderas
- Dålig kunskap hos beslutsfattare vad gäller byggnation med träkonstruktion

NULÄGE

Aktiviteter

- Bygga nya partnerskap och gränsöverskridande samarbeten
- Dialog med företag och regionala aktörer
- Stärka samarbete mellan aktörer och i projektet
- Utveckling mot en Arena för bioekonomi
- Kommunikation om bioekonomi som begrepp
- Marknadsföring till branscher
- Policypåverkan
- Analys av skoglig bioekonomi i hela samsamarbetsområdet för att hitta nya innovationsinriktningar
- Bearbeta metoder för innovation som en funktion av samarbeten mellan stora industrier och SME
- Designa och utvärdera metoderna
- Provtrycka ett antal innovationscase
- Skapa efterfrågan och tillgång till testbäddsarenor
- Titta på andra möjligheter till finansiering
- Vidareutveckla andra mötesplatserna
- Kartlägga och sammanställa gränshinder
- Genomföra konferenser med hög kvalitet
- Öka beställarkompetensen för ökat byggande i trä
- Stimulera och stödja utveckling av träbyggnadsstrategier
- Hjälpa företag att finna nya affärsmodeller
- Öka möjligheterna för samarbeten i nya och förlängda värdekedjor
- Identifiera restströmmar och matcha företag

INSATSER

Resultat

- Skapar ett gott partnerskap mellan aktörer och regioner i projektet. Partnerskap och plattformar från tidigare projekt kommer tas vara på och vidareutvecklas
- SME som har varit i kontakt med det tidigare projektet
The Bioeconomy Region skall uppleva att samarbetet fortsätter och att de skall kunna få hjälp under en längre tid (samarbetsformerna blir varaktiga och inte helt beroende av kortlivade projektorganisationer)
- Ett antal nya innovationscase arbetas fram så att de kan vidareutvecklas i ett fortsatt samarbete
- Viktiga erfarenheter från industriell innovation kan dokumenteras och metodutvecklas.

BÖRLÄGE

Effekter på lång sikt

På lång sikt vill vi att SMEs innen skoglig bioekonomi i vårt geografiska område skal oppleve det beste utviklingsmiljø for rask vekst. Utviklingsmiljøet består bl.a av sømløs tilgang til testsentre, velprøvd metode for kopling til eksisterende industri samordnet med offentlig politikk.

På längre sikt vill vi även att vårt geografiska område utvecklas till en stark och ledande nod för skoglig bioekonomi och att områdets samlade resurser blir internationellt kända.

Regionen skall vara ett framgångsrikt utvecklingsområde och stimulera flera industriella inriktningar såsom kemi, petroleum, verkstads- och skogsindustri till starkare samarbeten för en grön, fossilfri och klimatsäkrad ekonomi.

Med ett starkare samarbete och en mer öppen industriell innovation vill vi se fler SME att utvecklas i värdekedjorna.

Figur 1. Förändringslogik

4. Målgrupp

4.1. Specifik målgrupp

Små och medelstora företag inom bioekonomi i Interreg-området.

4.2. Kommentarer

Sekundär målgrupp för projektet är t ex politiker och tjänstepersoner som indirekt kan bidra till att projektets mål.

5. Huvudsakligt mål

Visionen är att samarbetet mellan projektaktörerna, Region Värmland, Paper Province, Region Dalarna, IUC Dalarna, Västra Götalandsregionen, Fyrbodals kommunalförbund, Innovatum, Viken Fylkeskommune och Innlandet fylkeskommune, og prosjektets samarbeidspartnere ska bygga en internationellt ledande position inom skoglig bioekonomi.

Huvudmålet med projektet är att öka den internationella konkurrenskraften, marknaden och därmed tillväxten för små och medelstora företag som producerar biobaserade produkter och tjänster från huvudsakligen skogliga råvaror.

Huvudmålet kan nås genom att öppna for flere grense- og sektoroverskridende partnerskap der målet er å fullføre utviklingen av en biobasert økonomi. Vårt geografiske område skal bli internasjonalt kjent og profilert som en offensiv utviklingsaktør for bioekonomi.

Huvudmålet skall bidra till att stödja kapacitet för SME att växa på regionala, nationella och internationella marknader och att ägna sig åt innovationsprocesser. Huvudmålet bidrar även till att det specifika målet, "Ökad konkurrenskraft hos företag", för Interreg Sverige-Norge 2014-2020 uppnås. Målet med insatsområdet är att öka konkurrenskraften hos små- och medelstora företag genom ökat internationellt samarbete och handel. Att genom t.ex. samverkan och modeller stötta utveckling och växtkraft i företag och branscher med tillväxtpotential.

Tillsammans kommer oppfyllelse av projektets huvudmål og programmets insatsmål få stor betydelse for å skapa nye arbeidstillfållen inom den grønne sektoren og dermed levande regioner som stimulerer kommersialisering av ny kunnskap og teknologi.

Prosjektet forventes å kunne bidra til å skape flere "spill-over" innovasjoner på basis av sektorovergripende samarbeid mellom aktører som jobber med biomasse fra skog og aktører fra andre sektorer som for eksempel fra olje og gass, matvareindustrien og legemiddelindustrien.

6. Förväntat resultat

6.1. Kort sikt

Förväntat resultat inom projektperioden är att:

1. Skapa ett gott partnerskap mellan aktörer og regioner i projektet. Partnerskap og plattformar från tidigare projekt kommer tas vara på og vidareutvecklas.
2. SME skall få stöd for utvikling og oppleve att samarbeidet med projektaktörerna fortsätter og att de skall kunne få hjelp under en längre tid (samarbetsformerna blir varaktige og inte helt beroende av kortlivade projektorganisationer).

3. Ett antal nya innovationscase arbetas fram så att de kan vidareutvecklas i ett fortsatt samarbete.
4. Viktiga erfarenheter från industriell innovation kan dokumenteras och metodutvecklas.

6.2. Lång sikt

På längre sikt vill vi att SMEs innen skoglig bioøkonomi i vårt geografiska område skal oppleve det beste utviklingsmiljø for rask vekst. Utviklingsmiljøet består bl.a av sømløs tilgang til testsentre, velprøvd metode for kopling til eksisterende industri samordnet med offentlig politikk. På längre sikt vill vi även att vårt geografiska område utvecklas till en stark och ledande nod för skoglig bioekonomi och att områdets samlade resurser blir internationellt kända. Regionen skall vara ett framgångsrikt utvecklingsområde och stimulera flera industriella inriktningar såsom kemi, petroleum, verkstads- och skogsindustri till starkare samarbeten för en grön, fossilfri och klimatsäkrad ekonomi. Med ett starkare samarbete och en mer öppen industriell innovation vill vi se fler SME utvecklas i värdekedjorna.

7. Motivera projektet

7.1. Bakgrund och nuläge

Det pågående prosjektet The Bioeconomy Region har som hovedmål å utvikle Indre Skandinavia til den region der forutsetningene er de beste for omstilling og vekst hos små og mellomstore bedrifter ved å erstatte fossile innsatsfaktorer med trebaserte råvarer. Prosjektet The Bioeconomy Region har etablert en plattform for samarbeid mellom bedrifter og bedrifter og innovasjons- og kompetansmiljøer på tvers av grensen. Dette bekreftes av evalueringen som følger prosjektet. Prosjektet The Bioeconomy Region har nå en velfundert målstruktur med visjonen «Den ledende regionen inom skoglig bioekonomi – för en hållbar framtid för vår planet» ved å gi «företag snabbare tillväxt i rätt riktning.» Prosjektet The Bioeconomy Region löper ut den 15 maj 2020 och Region Värmland tillsammans med partners söker därför vidare finansiering för ett nytt projekt under perioden 1 juni 2020 fram till 30 sept 2022. I Västra Götaland finns olika satsningar för att främja en bioekonomisk utveckling. Här finns exempelvis Rethinking wood, ett samarbete mellan Svinesundskommittén, Fyrbodals kommunalförbund, Östfold fylkeskommune och många företag som samarbetar för att främja utvecklingen inom träbyggnation. Hos Innovatum Science Park drivs "Tillverka i Trä" där automation, robotisering och design möter behov hos såväl prefabricerande trähusföretag som företag som träinredningsföretag. I Västra Götaland finns också en omfattande petrokemisk industri med stort intresse för biobaserade lösningar liksom exempelvis textilindustri och fordonsindustri. Här finns också stor skogsmarksareal, en betydande skogs- och träindustri inklusive möbelföretag men inte som i Värmland något utvecklat skogligt biobaserat klusterarbete.

Syftet med det tidigare projektet The Bioeconomy Region är att bidra till att näringsliv och offentliga aktörer i vår region kommer igång med den omställning av produktionsprocesser och produktportföljer som följer av morgondagens behov av nya biomaterial och förnybar bioenergi.

Prosjektet The Bioeconomy Region har bidragit till att öka kommersialiseringarna av starka innovationer från SME-företag genom aktiv tillämpning av regionens samlade affärsmässiga

styrka inom skoglig bioekonomi i form av ledande internationella affärsnätverk, anläggningar, leverantörer tillsammans med spetskompetens från akademi och testbäddar. Flera goda exempel finns på företag som kunnat realisera sina innovationsidéer. Det starka nätverk som nu succesivt har byggts upp kommer att ligga till grund för det fortsatta samarbetet.

Det tidigare projektet The Bioeconomy Region inkluderar Region Värmland, Region Dalarna, Paper Province, Säffle kommun, Akershus Fylkeskommune, Hedmark Fylkeskommune, Oppnad Fylkeskommune och Östfold Fylkeskommune.

Mycket arbete har lagts ned på att skapa ett samarbete i projektet The Bioeconomy Region. Detta samarbete börjar nu på allvar befästa sin position i bioekonomin men behöver både marknadsföras mer och fortsätta utvecklas sett till innehåll och konkreta aktiviteter. Det är därför viktigt att det nu föreliggande projektet ger möjlighet att skapa en kontinuitet för samarbetet så att det kan bli starkare. Planen är att under projektperioden lägga kraft på att skörda resultat från det tidigare projektet, men också att etablera samarbeten med Västra Götalandsaktörer, utveckla ett mer långsiktigt samarbete tvärs över gränsen och ta fram strukturen och framtida finansiering i kommande Interreg-program.

7.2. Fakta

7.2.1. Bioekonomi

Bioekonomi kan definieras som "all ekonomisk aktivitet baserat på omvandling av biologiska resurser från land, vatten och hav till högvärdiga produkter av mat, material och energi". Detta är i huvudsak förenligt med den definition som EU-kommissionen använde 2012 när strategin "A bioeconomy for Europe" skrevs. De branscher som omfattas enligt denna definition är först de traditionella (100 %) biobaserte sektorer så som jordbruk, hagebruk, skogbruk, sagbruk, matindustri, fiskerier, papper- och celluloseindustri och sedan de nya biobaserte sektorer som bioenerginäringen, näringar hvor bioteknologi (biokemi, genetik, etc) er. Fokus i en slik definisjon er på industriell og produktorientert virksomhet, inklusive tjenesteyting som forutsetning i produktutvikling og produksjon.

7.2.2. Näringslivet

Näringslivet uttrycker ett behov att kunna utföra kommersialisering av innovationer både i og utanfor de klassiske storbolagen. Dette gjelder særskilt SME-føretag. SME-føretag har en stor potential till innovationer då de ofta er mer fleksible og ser alternative løsninger på reelle problem. Här finns möjligheter att öka deras konkurrenskraft och internationalisering om de får tillgång till specialistkompetens och infrastruktur för tester och pilotdrift. Därför är demonstrationsmiljöer eller testbäddsmiljöer en nödvändighet parallellt med ett väl fungerande innovationssystem.

Branscher som har ett stort behov av utveckling av alternativ till fossilbaserade material är t ex förpacknings- och livsmedelsbranscherna, textilbransjen och byggbranschen. Dessa kännetecknas av snabb utveckling och en fortsatt stark tillväxt. Ett hinder för tillväxt i dessa branscher är en begränsning av möjligheterna till uppskalning och introduktion av nya produkter.

Vid upphandling av nya produkter och tjänster inom både näringsliv och offentlig sektor finns ett behov av att formulera krav från kunder att ta fram produkter som kan framställas från råvaror med biologiskt ursprung och på så sätt ersätta fossilberoende produkter.

7.2.3. Samhällsutmaningar

Fokus i EU måste vara en mer hållbar produktion av mat, fibrer och andra biobaserade produkter med mindre miljöpåverkan och minskade utsläpp av växthusgaser. Forskning och innovation krävs för att nå snabba, samordnade och hållbara förändringar vad gäller livsstil och resursanvändning. Genom att utveckla företagens innovationsförmåga stärks inte bara företagen utan även tillväxtpotentialen.

7.2.4. Vad säger politiken?

EU:s strategi för hållbar bioekonomi slår fast att det är nödvändigt med ökad produktion av förnybara resurser från skogs- och jordbruk för att ta till vara bioekonomins möjligheter. Det behövs samtidigt ett nära samspel mellan produktion av råvaror, forskning, teknisk utveckling och processindustrin för att möta utmaningar i framtiden. Ett samspel över landsgränser, mellan olika sektorer, branscher och fackområden är nödvändigt. Sverige och Norge har tydliga politiska målsättningar och skapar nu starka nationella strategier och handlingsplaner för att förverkliga bioekonomin. På regional nivå pekar arbetet med utvecklingsstrategierna tydligt på möjligheterna att använda skogen som grundläggande styrka.

7.2.5. Vilken potential har bioekonomin?

EU:s bioekonomisektorer har en årlig omsättning på 2.2 biljoner euro och står för över ca 19 miljoner arbetstillfällen och sysselsätter cirka 8,5 % av arbetskraften. Bioekonomin har i Sverige under 2017 stått för 6,3% av totalt förädlingsvärde (BNP) vilket motsvarar ca 293 miljarder kr. Antalet sysselsatta var drygt 335 000. I Norge sysselsätter tradisjonelle biobaserte næringer om lag 130 000 personer. Förädlingsvärdet är på omlag 100 miljarder kroner motsvarande 4% av verdiskapningen i fastlands-Norge.

En framtidsbild är att efterfrågan på bioråvara växer till det dubbla. Potentiellt skulle alltså den svenska bioekonomin kunna växa från dagens dryga 6 % av BNP till mer än 10-15%. Detta motsvarar då ett förädlingsvärde på mellan 500-1000 miljarder kronor. De stora bioekonomiska tillskotten står att finna i trävaru- och byggsektorn, biodrivmedels- och kemisektorn, men också till viss del i textilsektorn och material(komposit)-sektorerna enligt scenariobeskrivningarna.

För Norge är grønn sektor som landbruk og skogbruk store og viktige sektorer. Den nasjonale bioøkonomistategien legger stort fokus på mulighetene som ligger innen bioøkonomien fremover. Både regionalt og nasjonalt i Norge satses det betydelig for å sikre en økt forskning og utvikling innen bioøkonomi.

För att vara fortsatt konkurrenskraftiga och upprätthålla arbetstillfällen mot bakgrund av stora samhällsförändringar och växande marknader i utvecklingsländerna behöver de europeiska bioekonomisektorerna vara innovativa och diversifiera ännu mera. Betydande tillväxt förväntas komma från hållbar primärproduktion, livsmedelsbearbetning och industriell bioteknik och bioraffinaderier, vilka leder till nya biobaserade industrier,

omvandlar existerande sådana och öppnar upp nya marknader för biobaserade produkter. Nya högkvalificerade arbeten och utbildningsalternativ behöver utvecklas för att uppfylla efterfrågan på arbetskraft inom dessa industrier samt inom jordbruk, skogsbruk, fiske och vattenbruk.

Att kommersialisera nya fysiska produkter, eller tillämpa ny industriteknik är normalt svårt och underlättas starkt av geografisk närhet till kunder som kan en snabb lokal marknad, resurser för industriell uppskalning, underleverantörer, internationella säljkanaler för uppskalning, samt kunskap att integrera produkter i komplexa industriverksamheter som t ex processindustri eller värdekedjor.

Inom regionen finns en unik världsledande industriell bredd inom skoglig bioekonomi med relevanta organiserade industriföretag inom skogliga och fossila värdekedjor som står inför omställning till grön råvara. Exempel på industrikluster/företagsföreningar inom regionen som organiserar relevanta företag inom industrin är Paper Province, Västsvenska kemi- och materialklustret, IUC Stål & verkstad, Emballasjeföreningen, Norwegian Fashion Hub, i4plastic, Fremtidsmat, smartPACK, The Norwegian Wood Cluster där många medlemmar är internationellt verksamma storföretag. Här finns också världsledande kompetens inom tillverkningsindustri som skulle kunna komma den nya bioekonomin till gagn om rätt insatser görs. Här finns också en stark politisk förankring för satsningar på bioekonomin.

7.2.6. Vilka förutsättningar har regionerna?

Det finns alltså goda naturliga och näringslivsförutsättningar för en stark ekonomisk tillväxt inom bioekonomi i den gränsregion som Dalarna, Värmland, Västra Götaland, Innlandet og Viken utgör. Stora värden i att förädla biobaserade råvaror står att finna men insatser i att synliggöra begreppet bioekonomi såväl som att öka både marknaden och innovationerna inom området är nödvändiga för att påskynda utvecklingen.

7.3. Kritiska faktorer

7.3.1. Kontinuitet och tillit

Projektet The Bioeconomy Region har på många sätt skapat en plattform för vidare arbete med innovationer inom skoglig bioekonomi. Plattformen kan komma att få en viktig betydelse för regionernas utvecklingsarbete inom bioekonomi och är på väg att bli en känd arena för näringslivet. Det tar emellertid lång tid att arbeta in ett starkt samarbete och medverkande företag är också beroende av sina egna varumärken i första hand. I pågående projekt har diskussioner förts kring just förhållandet mellan projektnamnet "The Bioeconomy Region" och de medverkande företagens och organisationernas egna varumärken. Om Interregsamarbetet ska kunna utvecklas är det viktigt att det finns en långsiktig plan över nästa budgetperiod. Därför betyder det mycket för kontinuiteten, sammanhållningen och tilliten om detta projekt kan verka som en brygga över till nästa period. Utifrån ett företagsperspektiv har företagen en relation till aktörerna i nätverket, ej till det specifika projektet. Föreliggande projekt ger också möjligheter att bygga en bro mellan aktörer i The Bioeconomy Region-projektet och aktörer i Västra Götaland och därmed vidareutveckla satsningar inom exempelvis Interreg Sverige-Norge-projektet Grön Tillväxt Trä (rethinking wood) och ERUF-projektet Tillverka i Trä.

7.3.2. Tid för utveckling

En annan viktig aspekt och kritisk faktor är till vilken grad små och medelstora företag tar sig tid att delta i olika arrangemang och aktiviteter. Det finns en begränsning i dessa företags kapacitet att delta, varför det är viktigt att aktiviteterna blir tydligt inriktade på att skapa affärsnytta. Företagen måste till en hög grad komma till insikt att de aktiviteter som sker inom ramen för projektet kan vara en ingång till t ex kontakt med en första kund eller att man får tillgång till en utvecklingsarena som annars hade varit svår att få tillträde till. Att företag i första hand har fokus på sina egna leveranser konstateras såväl i det tidigare projektet The Bioeconomy Region såväl som i andra projekt. De hinner inte tänka på utveckling, vilket är en kritisk faktor. Vi diskuterar nu begreppet "Arena" för att markera att det skall vara en arena för företagen. Vi kommer att behöva stämma av behovet av olika stöd hos SME på ett strukturerat sätt.

7.3.3. Budgetobalanser

Det finns en inbyggd obalans i Interregprogrammet eftersom budgeten normalt är väsentligt större på svensk sida än på norsk. Resurserna blir därför olika beroende på vilken sida av gränsen man befinner sig. Det är därför viktigt att projektet inriktar sig på att skapa incitament för företagen att samarbeta så att affärsnytta kan uppstå. En faktor som är avgörande är att näringslivs- och klusterorganisationer på bägge sidor gränsen hittar varandra och bygger partnerskap. Detta är nyckeln till ett framtida mer långsiktigt samarbete. Det måste därför läggas kraft på att kartlägga och odla kontakter mellan dessa organisationer så att de känner sig delaktiga.

En annan konsekvens av obalansen i budget blir att man behöver ha fler partners på svenska sidan för att hantera resursfördelningen. Detta har lett till en utvidgning av det geografiska området så att både Dalarna, Värmland och Västra Götaland nu deltar i projektet. Med ett större samarbete följer en starkare potential för den bioekonomiska utvecklingen men ställer också större krav på samordning i projektet.

7.3.4. Kännedom och förståelse för testbäddar

Inom ramen för det nuvarande projektet The Bioeconomy Region har de befintliga testbäddarna kartlagts. De presenteras och är sökbara på webben www.bioeconomyregion.com för att synliggöra och tillgängliggöra dem för en bredare publik. Kännedomen om testbäddarna behöver fortsatt spridas och då är partners till projektet (som t ex nätverksorganisationer/medlemsorganisationer) en viktig ingång. Det är även av stor vikt att öka förståelsen för vad en testbädd är och hur den kan bidra med utveckling för det enskilda SME, men också en affär för den aktör som faciliterar testbädden. Det nuvarande projektet har flera goda exempel där nyttjande av testbädden haft stor betydelse för såväl SME som testbäddsaktören. En utmaning vad gäller testbäddarna är att öka nyttjandegraden. Det finns också en utmaning i att nyttja testbäddar över gränsen, bakomliggande faktorer såsom lagar och brist på information kan vara möjliga gränshinder.

Under det nuvarande projektet The Bioeconomy Region har det identifierats ett problem vad gäller tekniskt förverkligande projekt över gränserna kopplat till finansiering. Det gäller att finna en finansieringslösning på tvärs, idag kan t ex SIVA finansiera testcenter i Norge, vilket inte fungerar mot Sverige. Frågan kan lyftas till Nordiska Ministerrådet som ett gränshinder.

När privata företag/industrier öppnar sig som testbäddar och tillgängliggör utrustning kostnadsfritt för SME finns en ovana/okunskap att beräkna värdet. Värdet är viktigt, då många utvecklingsprojekt är samfinansierade, och industrivärdet där värdet kan användas som medfinansiering, samt att industriell medfinansiering visar att projektet är kommersiellt relevant.

7.3.5. Att växla upp från personliga kontakter till en metodik

I det nuvarande projektet The Bioeconomy Region bygger framgången till stor del på projektmedarbetares personliga kontakter och relationer. De agerar dörröppnare och bidrar till att kontakter knyts mellan aktörerna. En utmaning är att växla upp detta till fler. En förutsättning är att knyta till sig och bemanna med rätt människor, med relationer och kontakter. Här är det av stor vikt att lära känna projektets olika aktörer och vilka relationer de har tillgång till. Det är ett arbete som behöver fortgå i det kommande projektet, och framförallt med de nytillkomna aktörerna.

8. Aktiviteter

Aktiviteterna delas upp i 4 arbetspaket:

1. Arbetspaket 1: Kommunikation
2. Arbetspaket 2: Projektledning
3. Arbetspaket 3: Bioinnovation
4. Arbetspaket 4: Marknad

Möjliga identifierade fokusområden i projektet är:

- Bærekraftige bygg i tre
- Fossilfri emballasje
- Innovasjoner fra skogen
- Reststrømmer

Fokusområden kan tillkomma under projektets gång utifrån uppkomna behov.

8.1. Arbetspaket 1: Kommunikation

Arbetspaketet ska utgöra en samordnande resurs där strategisk kommunikation och kunskapsbyggande är centrala delar. Kommunikationen ska bidra till att projektets huvudmål, dvs att öka den internationella konkrenskraften, marknaden och därmed tillväxten för små och medelstora företag som producerar biobaserade produkter och tjänster från huvudsakligen skogliga råvaror, nås.

Inom det tidigare projektet The Bioeconomy Region har ett stort arbete lagts ned på att ta fram en gemensam kommunikations-plattform. På motsvarande sätt har Rethinking wood utvecklats i Fyrbodalen och Östfold. I det nu föreliggande projektet tas erfarenheterna tillvara för att vidareutveckla kommunikationen. Valet av kanaler anpassas utifrån syfte och målgrupp för projektet. Vi arbetar företrädesvis genom digital dialog där webbsidan är central vilken kompletteras med andra kanaler som t ex nyhetsbrev, sociala medier och virtuellt kompetansesenter. Projektet avser även att nyttja digital teknik för att mötas, som ett komplement till det gränsöverskridande fysiska mötet.

Når det gæller organisering av kommunikationsarbeidet har vi dragit lærdom frå projektet The Bioeconomy Region att ha en motsvarande part (kommunikatør) både i Sverige och Norge. Då økar chanserna for det grænsregionala och felles arbeidet i projektet.

Genomgripande i kommunikationsarbeidet kommer stor vikt lægges vid de horisontella kriteriene og vad gæller jæmstældhet mellom kvinner og mæn samt lika-møjligheter og icke-diskriminering kommer Region Værmlands "Schyst"-arbeide vara ett bra och viktig verktyg.

8.1.1. Aktivitet 1: Kontinuerligt kommunikationsarbeide

- Ta fram kommunikationsplan, leda, koordinera og gjennomfœra kommunikationsinsatsene
- Kommuniser visioner og strategier så att aktœrene i projektet ær medvetne om disse og agerer i enlighet med dem.

8.1.2. Aktivitet 2: Extern kommunikation

- Styrke ekstern kommunikasjon for å marknadsfœre regionen som framstæende inom skoglig bioøkonomi blant annet for å locke investeringar til etablering og utvikling av produksjon og tjenester knyttet til bruk av tre, t ex regionala etableringar av fœretag frå internasjonell forskning- og innovasjon. Hær inkluderes æven kommunikation av resultat frå nulægesanalysen av skoglig bioøkonomi.
- Det ær æven av stor betydelse att mænniskor som arbeider inom den skoglige bioøkonomien i regionen kænner stolthet for sin verksamhet. Væl gjennomfœrte kommunikationsinsatser ær viktige deler for å oppnå kunnskap, motivation, attraktivitet og stolthet.
- Samarbeide inom kommunikationsområdet med andre aktœrer i og rundt projektet for å nå mange SMEer gjennom deres kanaler (en til mange).
- Marknadsfœre stœdmetoder for snabbere kommersialisering og teknisk fœrverkligande av innovasjoner inom SME-fœretag. Klynger og nettverk er viktig samarbeidspartnere for å kople deres medlemmer til entreprenœrer og oppstartsbedrifter og nå fœrste kunde, samt nå, etablere kontakt med og få access til industriaktœrer. Dærfœr ær samarbeide med andre aktœrer av stor vikt for å marknadsfœre disse metoder.

8.1.3. Aktivitet 3: Konzeptutveckling

- Vurdere att utveckla samarbeidet mot en gemensam arena og tydeliggœre vad detta innebær for anslutne partners.
- Bistå/vara delaktig i policypæverkan, for gjennomfœrandet av aktiviteter for strategisk informasjon og pæverkan pæ nasjonell og europeisk nivå gentemot policyskapere

8.1.4. Aktivitet 4: Aktœrssamarbeide

- Utifrån ett kommunikationsperspektiv forsterke samarbeidet i projektet mellom fylkeskommunene Innlandet og Viken pæ norsk side og regionene Dalarna, Værmland og Væstra Gœtaland pæ svensk side om å jobbe sammen om å utvikle regionen som et godt sted for å etablere og drive SMEer innen bioøkonomi basert pæ skogsressurser. Arbeidet baseres pæ rapporten: «Strategier tilknyttet skogbasert bioøkonomi i The

Bioeconomy Region – fellestrekk og forskjeller» som er utarbeidet av Østlandsforskning for TBR 10/18.

8.2. Arbeetspaket 2: Projehtledning

Projehtledningen skall ha funktionen att vara den samlande kraften för projehtet och inom skoglig bioekonomiområdet. Ett engagerat ledarskap kommer att leda till ökade satsninger för att stärka marknad, konkurranskraft og bättre innovationsförmåga hos regionens SME inom biobaserade produkter og tjenester. Syftet är även att utveckla det gränsöverskridande innovationssystemet för bioekonomi i centrala delar av Skandinavien i riktning mot att stärka SMEs internasjonella konkurranskraft. Arbetet i Arbeetspaket 2 förväntas skapa en bra ledningsstruktur og styrning av insatser i projehtet.

Projehtets huvudprojehtledare fra Region Värmland og Viken fylkeskommune ansvarar för att leda og fördela arbete, sammankalla till möten samt svara för rapportering opp mot styrgrupp og Interregsekretariat.

Styrgruppen skall bestå av projehtets projehtägare og medsökande. En projehtgrupp bildas med representanter från partners i projehtet.

8.2.1. Aktivitet 1: Projehtledning

- Leda og fördela arbete.
- Sammankalla till möten med styrgrupp og projehtgrupp. Styrgrupp og projehtgrupp har møter, etter behov, minst 1-2 gemensamma möten per år.
- Rapportering till styrgrupp og Interregsekretariat.

8.2.2. Aktivitet 2: Samordna aktiviteter i projehtet

- Samordna og facilitera aktiviteter i projehtet.
- Genomföra aktiviteter för lärande baserade på analyser og utvärderinger om SME behov i syfte att utveckla relevanta aktiviteter.
- Forberede regionens industrielle byggeri for presentasjon på WC on Timber Engineering 2022.

8.2.3. Aktivitet 3: Dialog

- Fånga opp nye idéer og initiativ og ge dem ett regionalt sammanhang så de blir tillgängliga för SME.
- Videreutvikle møteplasser for partnerne og interessenter i form av regelmessige projehtmøter. Styrke partnernes kjennskap til hverandres utfordringer og muligheter og som en møteplass för kompetansedeling.
- Utveckla dialogen med regionala politiska myndigheter.
- Genomföra aktiviteter för att bygga regionen som en attraktiv plass for innovasjon og investeringer. For eksempel skapa møtesplasser för investering og etablering.

8.2.4. Aktivitet 4: Gränshinder

- Kartlägga og sammanställa gränshinder inom skoglig bioekonomi og starta løsningsprosesser.
- Dialog med myndigheter om identifiserade gränshinder.

8.3. Arbetspaket 3: Bioinnovation

Arbetspaketet handlar om bioinnovation för SMEer, och speciellt på mycket tidig kommersialisering och tekniskt förverkligande i samtliga fokusområden. Tidigare genomfört The Bioeconomy Region-projekt har tagit fram, och framgångsrikt initialt testat, en ny metodik för att skapa regional tillväxt med koppling SME-företag, grön omställning, innovationer och existerande industri. Fokus i metoden är en gränsöverskridande samverkan med flera parter, bl a existerande industri, som på ett enkelt sätt tillgängliggör industrins maskiner, kompetens och affärsnätverk för SME, så alla parter vinner på det.

Arbetspaketet ska utveksle erfaringer og kompetanse mellom sentrale innovasjonsaktører i Dalarna, Innlandet, Viken, Värmland och Västra Götaland, för att öka antalet SMF som deltar i innovationsprocesser samt utifrån initialt uppbyggd metodik och nätverk, etablera en bred och fördjupad tillämpning för ett effektivt gränsöverskridande, och internationellt attraktivt, stöd för tillväxt och förverkligande av innovationer inom området skoglig bioekonomi som ger tillväxt både för innovationsföretagen och regionala underleverantörer.

Arbetspaket 3 Bioinnovation har tre huvuddelar:

- Byggande av partnerskap med centrala aktörer i de regionala innovationssystemen
- Utveckling och tillämpning av stödmetodik för att stötta SME
- SMEers tillgång till testbäddar för tekniskt förverkligande

8.3.1. Byggande av partnerskap med centrala aktörer inom de regionala innovationssystemen

Centralt för att få med industrin och dess leverantörer att stödja SME och tillgängliggöra resurser är att alla partner upplever Win-Win. Centrala aktörer i de regionala innovationssystemen är t ex industri, näringsklynger, branschföreningar, näringshager och inkubatorer. För att kunna etablera detta partnerskap krävs detaljkunskap kring de enskilda företagen, dess verksamhet samt vilka personer som är öppna för nya arbets sätt. Detaljkunskapen kring företag, organisationers och testbäddars möjligheter finns ofta i samverkande strukturer som t ex branschkluster, bedriftsklynger, inkubatorer, näringshagar etc. Delpaketet syftar till att etablera partnerskap och tillit mellan aktörer för ett smidigt innovationsstöd, och där existerande industri har central roll som SME-resurs. I projektet The Bioeconomy Region identifierades att framgången till stor del bygger på projektmedarbetares personliga kontakter och relationer. De agerar dörröppnare och bidrar till att kontakter knyts mellan aktörerna. Vi ser att projektet därför ska arbeta för att växla upp metoden till att inkludera fler kontakter och branschkluster och sträva efter ett minskat personberoende. En förutsättning är att knyta till sig och bemanna med rätt människor, med relationer och kontakter, något som projektets aktörer kommer kunna bidra till. Erfarenheten visar på att det är av stor vikt att lära känna projektets olika aktörer och vilka relationer de har tillgång till.

8.3.1.1. Aktivitet 1: Gränsöverskridande samarbeten

- Etablera gränsöverskridande relationer, tillit och övergripande samarbetsformer mellan innovationssystemets aktörer (t ex branschkluster, bedriftsklynger, inkubatorer, näringshagar etc) utifrån huvudparternas nätverk. Inkluderar även att

identifiera aktörer som är lämpliga att knyta till sig start-ups och skogliga bioinnovationer.

- Bidra till at industrielle aktører og SME-företag får tilgang til forsknings- og innovasjonssystemer (eks. Bioinnovation, Norges Forskningsråd, Innovasjon Norges bioøkonomi ordning o.l.) og testmiljøer slik at nye grønne løsninger kan materialiseres.
- Samordning med andra pågående nationella och regionala projekt (t.ex. ERUF-projektet IndBygg, Tillverka i trä och Bioinno), och bistå med tillgängliggjorda gränsöverskridande nätverk och resurser.

8.3.1.2. Aktivitet 2: Industriellt partnerskap

- Etablera partnerskap med existerande centrala leverantörer till industrin och till dessa tillgängliggöra innovationsstödssystemet med paketerade stödtjänster.

8.3.1.3. Aktivitet 3: Kommersialisering med studenter och akademi

- Engagera studenter och akademi på bägge sidor gränsen med fokus på entreprenörs- / affärsmannaskap och kommersialisering av innovationer.
- Fördjupa samarbete med aktörer med fokus på design. I projektet och nätverket finns t ex Innovatum och Stenebyskolan som är ett kreativt centrum för utbildningar inom konst, design och hantverk.

8.3.2. Utveckling och tillämpning av stödmetodik för att stötta SME

Basert på erfaringer i The Bioeconomy Region-projektet har testing av två centrala stödmetoder för snabbare kommersialisering och teknisk förverkligande av innovationer inom SME-företag blitt gjennomført. Den ena metoden är ett strukturerat sätt för proaktivt dörröppnande som hjälper företag att snabbt bli en del av industrin och att nå de första kunderna och affärerna. Kärnan i stödet är personliga guider som, utifrån branschklustrets nätverk och trovärdighet, agerar som dörröppnare in till industrin. En annan metod är stöd för företag för enkelt och träffsäkert tekniskt förverkligande av en första fysisk produkt, tillämpning nytt material, eller industriprocess till en bråkdel av den normala kostnaden med en strukturerad samverkan med industri och testbäddar.

Inom detta projekt skall metodiken tillämpas, systematiseras och utvecklas till ett effektivt och internationellt attraktivt gränsöverskridande stöd för kommersialisering av innovationer inom skoglig bioekonomi som spänner över alla fokusområdena.

Metodiken utgår från att minska kostnad, tid och risk för tekniskt förverkligande av nya produkter och produktion genom strukturerade samarbetsformer. Existerande industri och testbäddar tillgängliggör oanvända/dolda resurser som maskiner, spetskompetens och industrinätverk direkt till SME- och innovationsföretag. Det kan t ex handla om robotisering, automation och digitalisering. Metoden är win-win-baserad för alla aktörer med exempel på vinster som:

För innovationsföretag (SME, start-ups og entreprenører):

- Möjlighet enkelt att få til prototyping, tilgang til industriresurser og nätverk som tidligere endast varit tillgängliga för storföretag
- Radikalt minskad risk, tid og kostnad för kommersialisering av ny teknik

För storindustri:

- Mulige problemløserne av interne utfordringer eller effektiviseringsaktører
- Byta ut åndlige råvaror till förnybara råvaror/restprodukter
- Fløde av spetsteknik for oppkøp
- Tillgang till lokale spets-/referens kunder av nye material/produkter
- Tillgang senaste produksjonsteknik på ett strukturert sätt,
- Tillgang till ledende ny afførs- og teknikkompetens (HR)

För lokale leverantører till industrien:

- Nye kunder og etablering av afførsposition som leverantør innen nytt tillvøxtområde
- Nettverk som det hadde tatt lengre tid å få etablert

För region

- Økad tillvøxt i form av nye foretak og styrkte underleverantører
- Regional etablering av foretak från en internasjonell forsknings- og innovasjonsarena
- Ny satsing kan medføre økt tro på fremtiden, som igjen kan forløse nye ideer

Akademi

- Økad akademisk relevans utifrån snabbare omsætning av forskning till vørdeskapende produkter
- Økad nasjonell og internasjonell attraksjonskraft gjennom tydelig samverkan med spetsnæringsliv

Kørnan i arbeidsstøttet er ett aktivt samverkande där fòrtroendestyrke innovasjonsaktører har en aktiv dørrøppende og samarbeidsformende funksjon for SME-føretagen. De agerer som en lank mellom innovasjonsføretag, eksisterende større industri, testbædder, akademi og regional næringsutvekkling. Eksempel på innovasjonsaktører i prosjektet er inkubatorer, næringshager, næringsforeninger, næringsklynger og nettverk.

8.3.2.1. Aktivitet 1: Dokumentere og utvørdere metoder

- Dokumentere metoder (som syftar till å øke kapasiteten hos SMF å ægne sig å innovasjonsprosesser og snabbare kommersialisering) som har provats i The Bioeconomy Region-prosjektet.
- Identifisere og dokumentere metoder hos prosjektets innovasjonsaktører, faststøll relevans utifrån ett CBC-perspektiv.
- Utvørdere befintlige metoder og ge fòrslag på hur dessa kan kombineres og effektiviseres utifrån ett CBC-perspektiv.

8.3.2.2. Aktivitet 2: Køre case

- Køre case (med fokus på gransøverskridande) gjennom systemet utifrån metodiken med syfte å ge føretag stød, eget lærande for innovasjonssystemets aktører, samt etablere en kommuniserbar referansbas for metodiken.
- Utvørdere casen.

8.3.2.3. *Aktivitet 3: Designa metoder og sprida erfaringer*

- Identifera m3jlligheter att till4mpa metodiken i kombination med design.
- Dokumentera arbetssttlet og finna struktur f3r effektiv bred till4mpning, som t ex identifera metoder f3r att ber4kna/v4rdera industrins st3dinsatser av t ex maskinutrustning s4 v4rdet kan anv4ndas av SME som motfinansiering. Detta g4ller 4ven f3r nyttjande i testb4ddar.
- Synkronisering med existerande liknande program/projekt som t ex FORREGION
- Initiera temabaserat innovationsst3d.
- Projektet avser 4ven att sprida erfaringer, som t ex goda case till s4v4l SME i v4rt geografiska omr4de, nationellt som internationellt f3r att s4tta projektets geografiska omr4de p4 kartan. SMEer erbjuder studiebes3k og workshop hos casen/de involverade f3retagen.

8.3.3. SMEers tillgang till testb4ddar f3r tekniskt f3rverkligande

Tekniskt f3rverkligande og uppskalning 4r normalt sv4rt, riskfyllt og tidskr4vande og begr4nsar SME-f3retagens vilja/m3jllighet att f3rverkliga, eller till4mpa ny teknik og innovationer. Testb4ddar finns i m4nga former og besitter ofta djup teknisk kompetens, n4tverk og maskinutrustning som, effektivt anv4nda, bed3ms kunna spela en nyckelroll f3r att minska SME-f3retagens risiker og p4skynda arbetet att till4mpa nya l3sningar/innovation.

Inom ramen f3r projektet The Bioeconomy Region har de befintliga testb4ddarna kartlagts. I V4stra G3taland finns ytterligare testb4ddar att synligg3ra f3r bioekonomisk utveckling. Det nu aktuella projektet skal hjelpe flere SMEer til 4 benytte relevant testb4dd uavhengig av grensen.

Gjennom 4 utvikle og forsterke samarbeidet med eksisterende klynger, n4ringsnettverk, n4ringshager og inkubatorer som representerer et stort antall SMEer, hjelpe SMEer til 4 benytte seg av regionens test- og demomilj3er, ogs4 i industrivirksomheter, samt kunnskapsmilj3er (KAU, NMBU, NIBIO, NTNU, mfl.).

8.3.3.1. *Aktivitet 1: 3ka nyttjandet av testb4ddar p4 b4gge sider grensen*

- Mobilisering av SMEer til 4 benytte testb4ddar. Projektet vil bidra til SME-f3retagsnyttjande av testb4ddar p4 andra sidan grensen.
- Projektet vil arbeide med f3rst4else og paketering av testb4ddar f3r att passa SME-f3retag, samt s3rge for gr4ns3verskridande synkronisering av p4g4ende projekt som arbetar med testb4ddar.

8.3.3.2. *Aktivitet 2: Industriella testb4ddar*

- Projektet vil bidra til at industrivirksomheter 4pner sine egne testb4ddar og industrimilj3er for at SME-f3retag kan nyttja industrivirksomhetenes testb4ddar og industriutrustning.

8.3.3.3. *Aktivitet 3: Gr4ns3verskridande finansiering*

- Arbeta f3r strukturer som m3jlligg3r finansiering f3r gr4ns3verskridande anv4ndande av testb4ddar. Fortsette arbeide opp mot nasjonale myndigheter og Nordisk

Ministerråd for at finne løsninger på identifiserte utfordringer for finansiering av SMEers bruk av test- og demomiljøer på tvers av landegrensen og mobilisering av SMEer.

8.4. Arbeetspaket 4: Større marknad og økad konkurrenskraft for SMEer

Arbeetspaketet syftar till att öka konkurrenskraften för SMEer inom projektets fokusområden.

Arbeetspaket 4 har följande områden:

- Beskrivning och analys av skoglig bioekonomi
- Ökad beställarkompetens
- Ökat byggande i trä
- Industrialisering av produksjon, prosesser og verktug
- Reststrømmer

8.4.1. Beskrivning och analys av skoglig bioekonomi

För att göra de insatser som har störst förutsättningar att bidra till vekst hos SMEer under och efter projektperioden behöver den samlade kunskapen från samtliga aktörer i projektet sammanställas för att ge en helhetsbild för projektets geografiska område både vad gäller skoglig bioekonomi idag och framtida utvecklingsvägar.

8.4.1.1. Aktivitet 1: Utformande av beställning av tjänst

- Beskrivning och analys av skoglig bioekonomi. En nulägesanalys av skoglig bioekonomi ska göras med utgångspunkt på styrkor och industriell kapacitet för utveckling av en stark bioekonomi. Flera källor finns att bygga vidare på som t ex den kunskap som projektet The Bioeconomy Region har tillskansat sig och kunskap från Västra Götalandsregionen.

8.4.1.2. Aktivitet 2: Kopplingar till olika industriella inriktningar

- Beskrivning och analys av kopplingar till olika industriella inriktningar, t ex kemiindustrin, identifiera innovationsinriktningar som har stor potential

8.4.1.3. Aktivitet 3: Utvecklingsvägar och innovationsinriktningar

- En framåtsyftande analys av utvecklingsvägar och innovationsinriktningar

8.4.2. Ökad beställarkompetens

Erfarenheter visar även att tillväxten för många SME-företag inom skoglig bioekonomi bromsas av dess kunders ovana och ovilja att gå över till att beställa nya gröna lösningar istället för dagens etablerade. AP4 syftar till att systematisk bearbeta köparledet så att, ur ett beställarperspektiv, gröna skogsbaserade alternativ normaliseras och blir en naturlig del i offentlig och privat upphandling.

Genom ökade kunskaper får vi kompetenta beställare som kan bidra till en ökad efterfrågan. En ökad kunddriven efterfrågan vil styrke konkurransekraften hos små og mellomstore foretak ved å legge til rette for et større hjemmemarked på tvers av den norsk-svenske grensen. Når flere kunder etterspør nye produkter og tjenester, gir dette bedriftene større mulighet til å utvikle og omsette ny kunnskap på kommersiell basis.

Det pågår flere initiativ for å skaffe tilgjengelig kompetanse når det gjelder innkjøp innenfor flere bransjer. Prosjektet vil bygge videre på den kunnskapen som er frambrakt og samarbeide med en rad ulike prosjektpartnere. Prosjektet The Bioeconomy Region har øket kunnskaperna om hur det fungerer på den svenska och på den norska marknaden t ex vad gäller bygg i trä. Dessa kunskaper ligger nu till grund för ökad efterfrågan av träbaserade lösningar, exempelvis genom att använda den norska metodiken på den svenska marknaden och vise versa.

För att normalisera val av skogsbaserade produkter sker det systematiska arbetet utifrån følgende huvuddrag:

8.4.2.1. Aktivitet 1: Kunskapsoppbyggjande aktiviteter beställarlede

- Kunskapsoppbyggjande aktiviteter för att stärka beställarledeet så de efterfrågar gröna val (t ex utbildning av beställarorganisationer i kommuner).

8.4.2.2. Aktivitet 2: Kompetensutveckling av SME

- Kompetensutveckling av SME-företag så de kan förstå och möta beställarens gröna krav (t ex veta hur man kvalificerar som huvud- eller delleverantör i byggprojekt).

8.4.2.3. Aktivitet 3: Nya affärsmodeller, verktyg och metoder

- Samverkan kring affärsmodeller, verktyg och metoder som utvecklas, anpassas och testas utifrån företagens specifika behov.
- Samordning, stöttning av SME-företag i grupp som synliggör och normaliserar val av nya gröna lösningar (t ex gemensam utställning på mässor med stöd av projektet).
- Analysera potential för ökat mångbruk av skogen, med målsättning att utveckla skogsägandet för högre lönsamhet och högre innovationsvärde. Arrangera nätverksträffar, workshops, studiebesök för skogsägare.

Aktiviteterne är avhängigt respektive fokusområdes behov, och det vil bli lagt vekt på att samverka med andre projekt och addera ett gränsöverskridande perspektiv.

8.4.3. Ökat byggande i trä

Prosjektet ønsker å videreutvikle innsatsen for å få flere bygg med bærende konstruksjon i tre (markedsbearbeiding) slik at det blir et større marked for SMEer og at SMEer får tilgang til dette markedet. Att öka kompetensen hos kunderna är relevant.

8.4.3.1. Aktivitet 1: Seminarier och workshops

- Arrangera seminarier, workshops, studiebesök om träbyggande som t ex tredriverne, næringshagene og lokale næringsforeninger sammen med kommuner vil videreutvikle møteplasser for lokale SMEer med utgangspunkt i kommunenes konkrete byggeplaner. Bidra til at det blir etablert tredrivere i Sverige og etablering av samarbeid på tvers av grensen for å styrke erfaringsutveksling.
- Etablere strukturert samarbeide och utreda nod för ökat träbyggande. Resultat från Interregprosjektet "Grön Tillväxt Trä" m fl projekt i Fyrbodal har fått mycket bra resultat inom träbyggnation inte minst tack vare ett fruktbart samarbeide med norska

parter och med Trästad Sverige. För att förvalta resultaten och vidareutveckla träbyggnadsarbetet behöver ett mer strukturerat samarbete etableras. Utredda hur en nod för ökat träbyggande skulle kunna åstadkommas.

8.4.3.2. Aktivitet 2: Träbyggnadsstrategier

- Forankre samarbeidet om utvikling av bioøkonomi med skogen i fokus i planstrategier, planprogrammer, sektorplaner, kommuneplaner, mv...
- Skape større markedsmuligheter for SMEer gjennom bidra til trebyggstrategier og kommunale vedtak om prioritering av bygg med tre i areal- og reguleringsplaner.

8.4.4. Industrialisering av produksjon, prosesser og verktøy

Aktivitetene vil være rettet mot forbedringer og effektiviseringer der kjent teknik implementeres i nye miljøer og utvikles, anpassas og testas utifrån företagens behov. Prosjektpartene vil samverka kring affärsmodeller, verktøy og metoder som utvikles, anpassas og testas utifrån företagens specifika behov. Samverkan och nätverkande vil utvikles mellom företag, organisationer och andra projekt i en ny kontext där man nyttjar de specifika företagen och organisationers spetskompetens i ett större geografiskt område. Avser såväl etablerade SME som nyetablering.

Prosjektet ønsker å videreutvikle arbeidet innenfor tremekanisk industri til også å inkludere industrielt byggeri. Prosjektet vil ta utgangspunkt i erfaringene og analysene som er gjort i tidligere prosjekt blant annet gjennom samarbeid med StoraEnso, og kombinere dette med erfaringene fra miljøene innen industrielt byggeri i regionen herunder f.eks IUC Dalarnas prosjekter, Fyrbodals kommunalförbunds prosjekt med Innovatum mfl. Det er stort potensial for kunnskapsdeling og samarbeid innenfor dette området i regionen basert på et stort antall SMEer innen byggindustrien, tilgjengelighet av råstoff/halvfabrikata, kunnskapsmiljøer og markedsmuligheter.

Det finns även ett behov för företag med verksamheter inom industriell byggnation i trä att värdekedjan från arkitekt till färdigt hus knyts samman bättre. Byggsektorn har i jämförelse med andra branscher försämrat sin effektivitet de senaste årtiondena. Med industriellt träbyggande öppnas nya möjligheter till mer effektiva, hållbara flöden från byggherre över till arkitekt, konstruktör, leverantör och byggföretag. Detta är emellertid ännu outvecklat men efterfrågas av företag i olika delar av värdekedjan.

8.4.4.1. Aktivitet 1: Samarbeten i nya värdekedjor

- Genom att etablera gränsöverskridande relationer sammen med næringshager, lokale næringsforeninger og tredriverne vil prosjektet mobilisere SMEer til møteplasser for kunnskapsformidling om industrielt byggeri's muligheter. Dette syftar till att stimulere til samarbeid mellom SMEer og større virksomheter for å kunne levere industrielt byggeri. Innevarande projekt har t ex arbeitat med värdekedjan från Stora Enso.
- Förbättringar och effektiviseringar sker genom att kjent teknik implementeres i nye miljøer og utvikles, anpassas og testas utifrån företagens behov.
- Analysera var potentialen till förändringar i värdekedjan finns genom work-shops, intervjuer mm.
- Etablera samverkansinsatser med företag från hela värdekedjan.

- Samordning, stöttning av SME-företag i grupp som synliggör och normaliserar val av nya gröna lösningar.

8.4.4.2. *Aktivitet 2: Samarbeten för internationella marknader*

- Mobilisera virksomheter innenfor industrielt byggeri, i tett samarbeid med Innovasjon Norge, som kan vise seg frem på bl.a. «World Conference on Timber Engineering (WCTE) June 20-23 2022» i Oslo og andre nasjonale og internasjonale arenaer. Målet er at SMEene får økte leveranser til internasjonalt marked så vel som finansiering.

8.4.5 Reststrømmer

Vi har identifisert reststrømmer innenfor en rekke ulike områder som er aktuelle for prosjektet, som for eksempel innenfor produksjon, innenfor bygg i tre og innenfor forpackning/emballasje. Føretag innenfor bioøkonomi får ved tilvirkning i produksjonen reststrømmer som har et lågt verdi eller blir en kostnad å bli av med. Føretags reststrømmer behøver identifiseres og matches med føretag som kan utvikle produkter med høgere økonomisk og miljømessig verdi enn nuvarende anvendning. Dette kan bidra til en høgere forædlingsgrad som kan ge føretagen bättere lønsamhet samtidig som det kan være en verdifulle råvare til nye produkter som er mer hällbara og klimatsmartare.

8.4.4.3. *Aktivitet 1: Identifera reststrømmer*

- Identifera reststrømmer från flera områden såsom produktion, bygg i trä och förpackning/emballasje.

8.4.4.4. *Aktivitet 2: Matcha reststrømmer med føretag*

- Matcha reststrømmer med føretag som kan utvikle produkter med ett høgere økonomisk og/eller miljømessig verdi enn nuvarende anvendning.

9. Gränsöverskridande mervärde

Ett övergripande syfte med dette prosjektet är att genom ett gränsöverskridande samarbeide skapa de bästa förutsättningarna för en stark skoglig bioøkonomi i vårt geografiska område. Vi har sterke resurser både direkt i skogsindustri med tilhørende leverantörer av råvare men framför allt innenfor verkstadsindustrien. Prosjektet skall hantere gemensamt identifiserede utmaninger i gränsregionen og gjennom att ta vara på kompetens og resurser i både länderna bidra till att koppla samman Dalarna, Värmland, Västra Götaland, Innlandet og Viken for å gi et sterkt føretagsklimat for skoglig baserte SMEer.

9.1. Gränsen som resurs

Tre store utmaninger som prosjektet skall arbeide med är klimat- og miljøfrågan, kunnskapsbrist samt förbättrat innovationssystem for små og mellomstore føretag. Dessa utmaninger är gemensamma for alle ingående regioner og gjennom att utvikle ett lärande mellom länderna innenfor bioøkonomi kan gränsen utnyttjas som en resurs. Bioøkonomi innebär ett nytt økonomisk tänkande där klimatfrågan är central. Positive effekter på klimatproblemet erhålls gjennom att gå över till biobaserte material. Om prosjektet lyckas lösa den utmaningen gjennom att öka kunskapen og innovationerna for mer biobaserte produkter kan vi alltså sammentaget få bra effekter på både klimatfrågan, føretagandet og

tillväxten. Projektet bidrar också till implementeringen av Östersjöstrategin som kräver samarbete mellan två länder i Östersjöregionen, Sverige och Norge.

Projektet representerar nå de viktigsta norske og svenske regioner når det gjelder forutsetninger for å styrke internasjonal konkurransekraft innen skoglig bioøkonomi. Projektet skal videreutvikle arbeidet med identifiserte grensehinder, som f.eks. begrensninger i å ta med prosjektstøtte til utvikling i testanlegg på andre siden av grensen, samt identifisere og bringe på dagsordenen øvrige begrensninger som følger av nasjons-/EU-grensen. Samtidig skal prosjektet benytte dynamikken som ligger i ulike næringsstruktur og ulike løsninger i de to landene.

Regionenes politikk skal harmoneres og innovasjonsaktørene skal stimuleres til grenseoverskridende samarbeid for å gjøre hverdagen for SMEer enklere og gi en mer transparent kunnskap om det utviklingsmiljø SMEene kan ta del i.

9.2. Utnyttjande av kritisk massa

Ett av projektets gränsregionala mervärden är att företagen få tillgång till en större marknad. Samverkan mellan Sverige och Norge i de regioner som ansökan omfattar får stor betydelse genom en ökad tillgång till kompetens, kunskap och teknologi som underlättar realisering av innovationer. En större kritisk massa kan effektivisera och optimera innovationsfrämjandet mot SME samt öka möjligheten för SME att delta i innovationsprocesser. Genom samarbete mellan företag och andra aktörer över gränsen ska fler företag också våga ta steget ut på internationella marknader. Projektet skapar även plattformar för ett ökat samarbete i större gemensamma projekt, t ex i Horisont Europa.

9.3. Överbrygga gränshinder

Genom ökade internationella kontakter och kunskapsutbyte kan vårt geografiska område marknadsföras som framstående inom bioekonomi. Projektet skapar nya mötesplatser och nätverk för FOU, näringsliv och offentlig sektor som ger möjlighet till utveckling av nya lösningar. Projektet omfattar identifiering av gränshinder, förmedling till rätt adressat samt ta fram åtgärder för att överbrygga gränsregionala problem och utmaningar som kan uppstå i samband med utveckling av nya metoder och företagsetableringar. I det tidigare projektet The Bioeconomy Region har identifierats gränshinder vad gäller nyttjande av testbäddar över gränsen, något som det nu förestående projektet avser arbeta vidare med.

I projektet ingår Svinesundskommittén (SK) som i sitt avtal med Nordiska Ministerrådet Ämbetsmannakommittén för regional utveckling och planering (Äk-R) har uppdrag att;

- Utifrån det nordiska ekonomiska bidraget utgöra den institutionella infrastrukturen för det lokala och regionala gränsöverskridande samarbetet.
- Identifiera gränshinder som skapas av att det finns riksgränser inom en funktionellt sammanhängande region, och förmedla dessa till rätt adressat.
- Arbeta med att bryta ner identifierade gränshinder.
- Stödja regional utveckling, innovation och tillväxt i ett hållbart perspektiv

Svinesundskommittén genomför i det senaste projektet Grön tillväxt trä/Rethinking Wood en kartläggning genom bl.a intervjuer bland » träföretag» hur de upplever möjligheterna att

göra affärer över gränsen till Norge samt vilka gränshinder de upplever för att etablera företag, nyttja personal över gränsen etc. De arbetar dessutom tillsammans med Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götaland och Viken Fylkeskommune med en långsiktig strategi för att eliminera hinder för näringslivet som ligger i linje med uppdraget från Nordiska Ministerrådet.

10. Samband med övriga insatser

Projektet har starka kopplingar till en rad olika andra insatser och projekt, de mest centrala lyfts nedan.

Biolnno

Projektmålet är att integrera Dalarnas och Värmlands innovations- och entreprenörskapsprocesser inom skoglig bioekonomi, för att öka antalet SMF som deltar i innovationsprocesser och prototypframtagning.

Projektet vidgar den funktionella regionen för bioekonomiinnovation i Norra Mellansverige samt skapar en större kritiska massa för att effektivisera innovations- och entreprenörskapsfrämjandet riktat mot befintliga och potentiella SMF inom skoglig bioekonomi.

Det förväntade resultatet är att de aktörer som i Dalarna och Värmland främjar entreprenörskap och innovation samverkar och använder sina resurser på ett utifrån ett Norra Mellansverigeperspektiv mer integrerat, systematiskt och effektivt sätt.

IndBygg

Projektet syftar till att främja entreprenörskap genom utveckling av samarbetet mellan företagen så att nya idéer och lösningar kan uppstå och koppla beställare och utförare till varandra för ett gemensamt lärande och nya och bättre klimatsmarta affärer inom industriell träbyggnation. Genom att samarbeta mellan olika delar av värdekedjan och beställare som kommuner ökar innovationskraften, tillväxten och exportpotentialen.

Lignocity

LignoCity2.0, Koldioxidsnål ekonomi genom utveckling av LignoCity, startade 1 juli 2018 och är ett treårigt projekt som syftar till att kommersialisera hållbara processer och produkter med fokus på lignin som råvara. Målet är att göra det lättare för små och medelstora företag och innovatörer att ta steget från idé till marknad. Samt att utveckla användningsområdet för en underutnyttjad råvara, minimera kostnader och tid i mellan utvecklingsfaser och driva samarbetsplattformar för utveckling.

För att snabba på affärsprocessen har projektet satt ihop ett erbjudande: GO som i tre olika paket erbjuder stöd för att bana väg och öppna dörrar. Det görs genom kunskap, kompetens, erfarenhet, industrimiljöer, verktyg, instrument, finansieringsrådgivning och stöttning för att så fort som möjligt nå målet till så minimala kostnader som möjligt. Processen sker i små steg i en skyddad men framåt drivande miljö.

LignoCity2.0 förväntas leda till fler företagsetableringar i Värmland. Testbädden LignoCity finns i Bäckhammar, intill bruket Nordic Paper. Där finns en god produktion av lignin och

sedan starten 2006 pågår det forskning på plats. Syftet är att skapa ett center där idéer förs samman och möjligheter till kommersiell utveckling identifieras och stöds.

Projektet LignoCity2.0 förväntas generera båda nya produkter och företag. Det sträcker sig internationellt och är ett unikt samarbete mellan klustret Paper Province, RISE, Närsam (Kristinehamns kommun) och Karlstads universitet.

Tredrivernetverket

Et landsdekkende nettverk av regionale pådrivere innen innovativ trebruk koordinert av Innovasjon Norge.

Rethinking wood

Interreg prosjektet «rethinking wood» har hatt som mål å øke anvendelsen av tre i bygninger, som nytt materiale og som nye produkter. Prosjektet har arbeidet for å styrke samarbeid mellom aktører som arbeider med tre som ressurs for økt verdiskaping og forbedret miljø. Videre har prosjektet identifisert kommende byggeprosjekter for å øke etterspørselen etter tre i bærende konstruksjoner, og vist fram eksisterende bygg til kommende byggherrer. Det er tatt fram investorpresentasjoner for å gjøre området mer interessant for investeringer og etableringer. For å sikre leveringsdyktighet har prosjektet igangsatt innovasjonfremmende aktiviteter for byggenæringen bl.a. innen digitalisering. Partnerne i prosjektet har vært Svinesundskomiteen, Fyrbodals kommunalforbund, Västra Götalandsregionen og Østfold fylkeskommune.

Prosjektet oppsummerer hva som skal til for å fortsette utviklingen i følgende punkter:

- Politiske beslutninger på sentralt, regionalt og lokalt nivå
- Fortsatt kompetanseutvikling, motivasjon og operativ støtte til
  - tjenstemenn i kommuner og kommunale foretak
  - byggbransjen, arkitekter, entreprenører og rådgiverbransjen
- Fortsatt støtte til bedriftsutvikling og nye etableringer

Partnerskapet og innholdet i prosjektet fases nå inn det aktuelle prosjektet.

<https://www.youtube.com/watch?v=PxrWs1-RVWI&feature=youtu.be>

FFLAM

Testbädden Fossilfria Laminat, FFLAM, utvecklas av ett 20-tal intressenter. Avsikten är att framställa fossilfria laminat som kan ersätta eller minska användandet av fossilbaserat förpackningsmaterial.

Projektets finansiärer är Sveriges innovationsmyndighet Vinnova, tillsammans med ett tjugotal projektdeltagare. Där ingår bland annat forskare, kartongproducenter, bioplasttillverkare, tryckerier samt varumärkesägare. RISE Research Institutes of Sweden i Stockholm och de värmländska aktörerna UVM Coating Systems i Säffle och Brobygrafiska Utbildning i Sunne deltar i projektet med sina testanläggningar.

Satsningen ska bidra till att minska användandet av fossilbaserade förpackningsmaterial, reducera mikroplastutsläpp och öka användningen av fiberbaserade material. Det treåriga projektet går ut på att projektera och realisera testverksamheten, som ska göra företagens steg från idé till kommersiell produkt betydligt enklare. Olika aktörer kan nyttja

testanläggningarna för att utveckla och prova sina innovationer, för att i framtiden kunna lansera dem i form av miljövänliga matförpackningar.

ecoINSIDE2

Detta är ett Interregprojekt inom delområdet Inre Skandinavien och har tre fokusområden, varav ett är *Bärkraftigt byggande*. Projektet syftar till att öka samverkan och kunskapsöverföring mellan starka forskningsmiljöer, företag och offentliga aktörer inom områdena cirkulär ekonomi, solenergi och energisystem samt hållbart byggande.

Tillverka i Trä

Tillverka i trä är en kraftsamling från träbyggnadsbranschen och den träbaserade inredningsindustrin. Genom att använda och utveckla kompetens inom automation, robotisering och design skapas innovativ och effektiv trätillverkning för framtiden. Under projekttiden kommer ett kompetenscentrum samt test- och demomiljöer för design, tillverkning och industriell utveckling att byggas upp och etableras. Inom Tillverka i trä ryms även utvecklingsinsatser inom cirkulär, skoglig bioekonomi.

Projektets övergripande mål är att etablera ett erkänt kompetenscentrum för stärkt konkurrensförmåga kopplad till test- och demomiljö inom automation och digitalisering. Här ska företag inom trätillverkning och akademien ha möjlighet att driva utvecklingsarbeten som leder till hållbar produktion och affärsutveckling och attraherar extern forsknings- och utvecklingsfinansiering.

Gränsregionala hinder

Svinesundskommittén (SK) har i sitt avtal med Nordiska Ministerrådet Ämbetsmannakommittén för regional utveckling och planering (Äk-R) uppdraget att;

- Utifrån det nordiska ekonomiska bidraget utgöra den institutionella infrastrukturen för det lokala och regionala gränsöverskridande samarbetet.
- Identifiera gränshinder som skapas av att det finns riksgränser inom en funktionellt sammanhängande region, och förmedla dessa till rätt adressat.
- Arbeta med att bryta ner identifierade gränshinder.
- Stödja regional utveckling, innovation och tillväxt i ett hållbart perspektiv

Svinesundskommitténs styrelse har beslutat att "Grön Tillväxt" är ett av fyra fokusområden i verksamhetsplanen. SK har sedan 2015 varit projektägare för tre olika projekt inom Grön tillväxt –trä tillsammans med Østfolds Fylkeskommune (numera Viken Fylkeskommune). I det senaste projektet Grön tillväxt trä/Rethinking Wood genomför SK en kartläggning genom bl.a intervjuer bland » träföretag» hur de upplever möjligheterna att göra affärer över gränsen till Norge samt vilka gränshinder de upplever för att etablera företag, nyttja personal personal över gränsen etc. Vi arbetar tillsammans med Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götaland och Viken Fylkeskommune med en långsiktig strategi för att eliminera hinder för näringslivet som ligger i linje med vårt uppdrag från Nordiska Ministerrådet.

Utbildningen Produktionsledare Industriell Träbyggnad i Sunne

Sunne Träbyggnadsutbildning är Sunne kommuns Yrkehögskola med inriktning mot industriellt träbyggande. *Produktionsledare Industriell Träbyggnad* är en yrkehögskoleutbildning som anordnas vid Sunne Träbyggnadsutbildning. Utbildningen

vänder sig till personer som har kompetens inom bygg, teknik och arkitektur, men som vill lära dig mer om träproduktion. Från planering till produktion, uppföljning och personalansvar inom industriell byggproduktion i såväl fabriksmiljö som på en montagearbetsplats.

11. Horisontella kriterier

Projektet avser ta hänsyn till de horisontella kriterierna; hållbar utveckling, jämställdhet mellan kvinnor och män samt lika möjligheter och icke-diskriminering vid planering av projektets verksamhet och aktiviteter. De horisontella kriterierna är verktyg som får projektet att uppnå det övergripande målet genom att integreras i projektet. Från projektet The Bioeconomy Region identifierades i följeforskningen att projektet hade kommit längst i arbetet med att integrera hållbar utveckling (miljö) i sitt arbete, medan man kommit kortare med jämställdhet och allra kortast med lika möjligheter och icke-diskriminering.

11.1. Hållbar utveckling

Bioekonomi är ett nyckelbegrepp för att beskriva hur transformationen från ett fossilberoende samhälle kan utvecklas till en ekonomi där basen av råvarorna kommer från biologiskt, förnybart material. Projektet tar utgångspunkt i att omställningsprocessen är viktig för hela samhället dvs både offentlig sektor, näringliv och civilsamhället. En viktig faktor för framgång i denna omställning är kunskap. Att kommunicera begreppet kommer därför att vara en bärande del i projektet samtidigt som konkret innovationsarbete kommer att leda till att det finns fler bra produkter och tjänster som ersätter produkter från fossila råvaror. Bioekonomi prioriteras i EU:s målsättningar som ett konstruktivt och utvecklingsorienterat sätt att möta många samhällsutmaningar på. Sverige och Norge har tydliga politiska målsättningar och skapar nu nationella strategier och handlingsplaner för att förverkliga visionerna. På veien mot det grønne skiftet vil bioøkonomien være et bærende element for Europas økonomi. Her kan jordbruk, fiske, hav-skog og trenæringen, spille en nøkkelrolle. Det finns stor utvecklingspotential på regional nivå och inte minst i den gränsregion som Dalarna, Innlandet, Värmland, Västra Götaland, och Viken utgör. Kopplingen till att bioekonomin kan vara en mer hållbar ekonomi och att den kan få stor betydelse även i rurala delar av Europa och bidrar då till en livskraftig utveckling.

En utveckling mot en livskraftig och hållbar bioekonomi kan därmed få stor betydelse för att både minska utsläpp av kemikalier från fossila ämnen och bränslen men också att bromsa växthusgasutsläppen och de negativa effekterna på klimatet.

Från projektet The Bioeconomy Region identifierades inom hållbarhet att det var ett fåtal av projektgruppen som direkt hade kompetenser inom bioekonomiområdet, och att det fanns ett behov av att sprida kunskapen till fler i projektet. Det avser vi fortsätta med i det nu föreliggande projektet t ex genom gemensamma diskussioner kring bioekonomi, vilket bland annat kommer bidra till att kommunikationen från projektet i än högre grad kan kommunicera bioekonomi. Vår bedömning är att behovet av kunskapsstöd är fortsatt stort.

11.2. Jämställdhet mellan kvinnor och män

Både kvinnors och mäns erfarenheter behövs för en ökad tillväxt. Arbetet med jämställdhet tar avstamp i de deltagande ländernas nationella jämställdhetsmål. I arbetet med

jämställdhetsperspektivet kommer de olika handlingsplanerna för jämställdhet i de olika regionerna att beaktas.

Innovationsförmågan hämmas också av ett normativt tänkande vad gäller genus och mångfald. Därför skulle en ökad öppenhet kring mångfald gynna innovationsförmågan. En central del i utvecklingen av bioekonomin är att med nya innovationer ersätta fossil råvara med biobaserad råvara. Idag kännetecknas branschen av hög medelålder med manlig dominans och ofta med både låg kunskap och svagt intresse för mjuka värden. För att säkerställa en ledande position för regionen inom kommersialisering är det därför viktigt att det skapas ett jämlikt flöde av entreprenörer och affärsutvecklare till företagen som kommersiellt kan tillvarata moderna kundgruppers behov, utifrån både manliga och kvinnliga kundperspektiv.

Huvudmetoderna i projektet för att skapa ett jämställt flöde av affärskompetens är:

- Integration av, i projektet framtagna intressanta affärscase, i högskolornas affärs- och entreprenörsutbildningar, så att branschens bredd synliggörs och intresse för kommersialisering av bioekonomiska innovationer etableras.
- Ta vara på de erfarenheter som tidigare projekt, bland annat projektet The Bioeconomy Region, tillskansat sig (t ex genusanalys) och fortsatt utveckla kunskapen kring drivkrafter och hinder för utveckling av entreprenörskap och intresse för affärsutveckling inom bioekonomi.
- Användande av jämställda entreprenöriella förebilder i samband med student- och bemanningsaktiviteter.

Region Värmlands handbok för jämlikhet och jämställdhet "Schyst" skall spridas och användas som hjälpmedel i arbetet med projektets kommunikation och kontakt med media. Syftet är att stärka projektets regioner genom att synliggöra både kvinnor och män och lyfta fram berättelser om hur företag och regioner stärks genom en ökad jämställdhet. I projektet The Bioeconomy Region genomfördes ett projektinternt föredrag med fakta, statistik och forskning kring jämställdhet och mångfald, en aktivitet som kan repeteras i det nu föreliggande projektet. Följeforskningen från The Bioeconomy Region visade på en större spridning, jämfört med hållbarhet (miljö) vad gäller var projektet befann sig i kunskapsnivå. Det bekräftar behovet av att repetera statistik samt prata om konkreta exempel för ett fortsatt arbete vad gäller såväl jämställdhet som mångfald.

Vidare kommer sammansättning av arbetsgrupper, styrgrupper och referensgrupper och val av föreläsare att säkerställa jämställdhetsaspekterna. Stor vikt kommer att läggas vid att projektet kommer både män och kvinnor till del i så hög grad som möjligt och att kvinnor och män får del av projektets resurser i så lika grad som möjligt. All statistik, kartläggning och uppföljning kommer att vara könsuppdelad. Kompetensutveckling inom jämställdhetsområdet kommer att ske fortlöpande i projektet och särskilt i början med fokus på kompetenshöjande åtgärder för styrgruppsledamöter, arbetsgrupp och medsökande och i nästa skede även föreläsare, deltagande företag mfl. Vid upphandling av tjänster kommer jämställdhetsperspektiv och kompetens inom jämställdhetsområdet att vara ett krav. I projektbudgeten finns avsatta medel för att ta in aktuell expertis inom området. Projektet kommer bli att använda sig av inspirationsmaterialet Schyst

(www.regionvarmland.se/arbetar/jamstalldhet) som är en handbok och inspiration till en mer jämlik och inkluderande kommunikation vad gäller både ord och bilder.

Genom att arbeta systematiskt med jämställdhetsperspektivet i genomförandet och i planeringen av projektet är förhoppningen att synliggöra problemställningar med ojämsställda förhållanden samt att medverka till att bägge könen får större intresse för området bioekonomi och känner sig inkluderade och välkomna i erbjudna miljöer. En annan effekt är att ett ökat inflöde av studenter och entreprenörer av olika kön och ursprung bidrar till en ökad innovationsbredd som leder till produkter och tjänster av biobaserade material som är mer anpassade efter samhällets behov.

11.3. Lika möjligheter och icke-diskriminering

Projektet skall verka för att ha en öppen och inbjudande inställning i projektets aktiviteter och mot berörda aktörer. Särskild hänsyn skall tas vid konferenser och sammankomster så att inga grupper av människor känner sig diskriminerade. Projektet tar med sig erfarenheter från tidigare projekt, t ex togs inom ramen för projektet The Bioeconomy Region en checklista för konferenser fram som det föreliggande projektet kommer arbeta vidare utifrån. Det handlar t ex om kontroll av lokaler så att inte personer med funktionsnedsättning får problem att medverka. Hänsyn med ansvar om likabehandling skall tas vid produktion av publikationer, rapporter, texter i webb, artiklar och filmproduktioner så att diskriminering undviks. Goda exempel ska lyftas fram och projektet ska verka för att integration och mångfald i de olika styr- referens- och arbetsgrupperna. Vid utformandet av aktiviteter skall säkerställas att aktörer, föreläsare, workshopledare och forskning speglar ett samhälle som främjar mångfald.

12. Sammanfattande projektbeskrivning

Projektet Bioeconomy Regions in Scandinavia (BRS) syftar till att öka den internationella konkurrenskraften, marknaden och därmed tillväxten för små och medelstora företag som producerar biobaserade produkter och tjänster från huvudsakligen skogliga råvaror.

Huvudmålet kan nås genom att öppna för flere grense- og sektoroverskridende partnerskap der målet er å fullføre utviklingen av en biobasert økonomi. Vårt geografiske område skal bli internasjonalt kjent og profilert som en offensiv utviklingsaktør for bioekonomi.

Huvudmålet skall bidra till att stödja kapacitet för SME att växa på regionala, nationella och internationella marknader och att ägna sig åt innovationsprocesser. Huvudmålet bidrar även till att det specifika målet, "Ökad konkurrenskraft hos företag", för Interreg Sverige-Norge uppnås. Målet med insatsområdet är att öka konkurrenskraften hos små- och medelstora företag genom ökat internationellt samarbete och handel. Att genom t.ex. samverkan och modeller stötta utveckling och växtkraft i företag och branscher med tillväxtpotential.

Tillsammans kommer uppfyllelse av projektets huvudmål och programmets insatsmål få stor betydelse för att skapa nya arbetstillfällen inom den gröna sektorn och därmed levande regioner som stimulerar kommersialisering av ny kunskap och teknologi. Projektet forventes å kunne bidra til å skape flere "spill-over" innovasjoner på basis av sektorovergripende samarbeid mellom aktører som jobber med biomasse fra skog og aktører fra andre sektorer som for eksempel fra olje og gass, matvareindustrien og legemiddelindustrien.

Inom ramen för projektet avses att:

- Bygga nya partnerskap och gränsöverskridande samarbeten samt stärka samarbete mellan aktörer. Detta genom dialog med företag och regionala aktörer samt vidareutveckla mötesplatser.
- Arbeta med policypåverkan samt kommunicera bioekonomi som begrepp och aktivt arbeta med marknadsföring till för projektet relevanta branscher
- Analysera potentialen inom skoglig bioekonomi i vårt geografiska samarbetsområde för att hitta nya innovationsinriktningar.
- Identifiera, designa, testa och utvärdera metoder för innovation som en funktion av samarbeten mellan stora industrier och SME
- Skapa efterfrågan och tillgång till testbäddsarenor samt identifiera möjligheter för finansiering.
- Kartlägga och sammanställa gränshinder.
- Öka beställarkompetensen för ökat byggande i trä.
- Stimulera och stödja utveckling av träbyggnadsstrategier.
- Hjälpa företag att finna nya affärsmodeller.
- Öka möjligheterna för samarbeten i nya och förlängda värdekedjor.
- Identifiera restströmmar och matcha företag.

13. Abstract

Project Bioeconomy Regions in Scandinavia (BRS) aims to increase international competitiveness, the market and thus the growth of small and medium-sized companies producing bio-based products and services from mainly forest raw materials.

The main objective can be achieved by opening up more cross-border and sectoral partnerships where the goal is to complete the development of a bio-based economy. Our geographical area will become internationally known and profiled as an offensive development operator for bioeconomy.

The main objective will be to support SME's capacity to grow in regional, national and international markets and to engage in innovation processes. The main objective also contributes to the specific goal, "Increased competitiveness of companies", for Interreg Sweden-Norway. The goal of the focus area is to increase the competitiveness of small and medium-sized enterprises through increased international cooperation and trade. For example, collaboration and models support development and growth in companies and industries with growth potential.

Together, the fulfillment of the main objectives of the project and the objectives of the program will be of great importance in creating new jobs in the green sector and thus living regions that stimulate the commercialization of new knowledge and technology. The project is expected to contribute to creating more "spill-over" innovations on the basis of cross-sectoral cooperation between actors working on biomass from forests and actors from other sectors such as from the oil and gas, the food and pharmaceutical industries.

Within the framework of the project, it is intended that:

- Build new partnerships and cross-border collaborations, and strengthen collaboration between actors. This is achieved through dialogue with companies and regional players as well as further developing meeting places.
- Working with policy impacts and communicating bioeconomy as a concept and actively working with marketing to projects relevant to the project.
- Analyze the potential of forest bioeconomy in our geographical area of cooperation to find new innovation directions.
- Identify, design, test and evaluate methods of innovation as a function of collaboration between large industries and SMEs.
- Create demand and access to test bed arenas and identify opportunities for financing.
- Mapping and compiling border barriers.
- Increase customer competence for increased construction in wood.
- Stimulate and support the development of wooden building strategies.
- Helping companies find new business models.
- Increase opportunities for collaboration in new and extended value chains.
- Identify residual flows and match companies.